

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

## Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв

Кафедра психології та соціальної роботи

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

**В.о. завідувача кафедри**



Гейко Є. В.

« 04 » серпня 2023 року



## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### **053 Психоекологія**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки  
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 053 Психологія  
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Психологія бізнесу та управління  
(назва)

Форма навчання денна, заочна  
(денна, заочна)

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Психоекологія

(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми  
Психологія бізнесу та управління,

(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня другого  
(магістерського) за спеціальністю 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Строк навчання 1 рік 4 міс.

Розробники: Мамчур Ірина Вікторівна, кандидат психологічних наук,  
доцент, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи факультету  
педагогіки, психології та мистецтв

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри  
Психології та соціальної роботи

Протокол від «4» серпня 2023 р. №1

В.о. завідувача кафедри

Гейко Є.В.

Робоча програма навчальної дисципліни Основи соціалізації особистості для  
студентів спеціальності 053 Психологія за другим (магістерським) рівнем вищої  
освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2023. – 15 с.

© Мамчур І.В., 2023 рік

© ЦДУ імені В. Винниченка,  
2023 рік

# 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

## 1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5 Кількість кредитів – 5 (заочна ф. н.)	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Вибірковий освітній компонент	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <u>053 Психологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 135 Загальна кількість годин – 150 (заочна ф. н.)		2-й	2-й
		Семестр	
	3-й	3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітня програма: <u>053 Психологія (практична психологія)</u> (шифр і назва)	26 год./26 год. перех. вступ	8 год./8год. перех. вступ
		Практичні	
	18 год./18 год. перех. вступ	4 год./8 год. перех. вступ	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	91 год./91 год. перех. вступ	138 год./138 год. перех. вступ	
	Індивідуальні завдання:		
	год.		
	Вид контролю:		
Залік	Залік		

## 1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

*Мета:* засвоєння студентами психологічних знань про особливості впливу навколишнього середовища на людину, її психіку та поведінку, про системну організацію та розвиток екологічних уявлень людини, про закономірності екологічно релевантної поведінки.

*Завдання:*

1. Ознайомити студентів із сучасними психологічними теоріями та методичними підходами до психологічної проблеми взаємодії людини та людського суспільства з екологічним оточенням.

2. Забезпечити оволодіння екологопсихологічними методами дослідження.

3. Розвивати екологічний світогляд та формувати екологічну відповідальності студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>	<p>СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.</p> <p>СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>

### 1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- ПР 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- ПР 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
- ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

## **2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи психоекології.**

#### **Тема 1. Психоекологія як наука.**

Людська життєдіяльність та екологія. Сучасна екологія в контексті сталого розвитку й виживання. Стародавні витоки психоекологічних ідей. Наукові передумови сучасної психоекології. Загальні положення психології навколишнього середовища. Гносеологічні принципи психоекології. Уявлення про психоекологію в українському підході. Предмет задачі психоекології. Теоретичні засади компліцит-концептуального підходу в українській психоекології.

#### **Тема 2. Основні положення методології психоекології.**

Загальні положення та специфіка методології психоекології. Проблема методу в психоекології. Основні напрями сучасної психоекології. Методологія психоекології в Україні. Пошуки сучасної психоекологічної методології.

#### **Тема 3. Середовище як категорія психоекології.**

Психологія просторового середовища. Уявлення середовища в психології та наукові підходи до його вивчення. Психологічні прояви просторового середовища. Види, критерії та ознаки просторового середовища. Типи просторових середовищ.

#### **Тема 4. Психологія життєвого середовища.**

Життєве середовище: визначення та критерії. Поділ життєвого середовища за ознаками природно-штучного середовища.

#### **Тема 5. Психологія навколишнього середовища.**

Визначення поняття «навколишнє середовище» та його різновиди. Типи навколишніх середовищ за критерієм взаємодії людини з довкіллям. Рівні організації навколишнього середовища. Межі і символіка навколишнього середовища.

## **Розділ 2. Свідомість як основна категорія психоекології.**

### **Тема 6. Психоекологічна свідомість.**

Поняття «екологічна свідомість». Види і форми прояву екологічної свідомості. Основні властивості екологічної свідомості.

### **Тема 7. Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини.**

Поняття екологічної дієздатності людини. Психоекологічні диспозиції. Індиферентна екодиспозиція. Совмісійна екодиспозиція. Совметральна екодиспозиція. Несесітивна екодиспозиція. Колаборативна експозиція. Гашенарна екодиспозиція.

### **Тема 8. Психологічні особливості буденної екологічної свідомості.**

Роль і значення буденної свідомості у житті людини. Форми прояву та визначення буденної екологічної свідомості. Категорія здорового глузду буденної екологічної свідомості.

### **Тема 9. Психологічні механізми адаптації до екстремально змінених умов існування.**

Поняття екологічної катастрофи. Природні та антропогенні природні катастрофи. Поняття психологічної адаптації в ситуації життєвої кризи та екстремальності. Психоекологічний негативізм в адаптації до умов екстремально зміненого життєвого середовища. Психоекологічний інфантилізм в адаптації до змінених умов існування. Психоекологічна дефнесія (глухота) як чинник дезадаптації екологічної свідомості.

### **Тема 10. Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості.**

Актуалізація складових психічної саморегуляції в процесах адаптації. Динаміка або поетапність розвитку рефлексивних механізмів саморегуляції в умовах поставарійного дистресу.

### **Тема 11. Еколого-психологічна експертиза.**

Загальні уявлення про екологічну експертизу, її предмет, задачі, види. Еколого-психологічна експертиза – загальні положення. Екопсихологічна експертиза: методологія і методика. Принципи екологічної експертизи. Об'єкт, предмет, організація, зміст та задачі екологічної експертизи. Критерії психолого-екологічної експертизи.

## **3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Розділ 1/Модуль 1. Теоретичні та методологічні основи психоекології</b>												
Тема 1.		4				8		2				12

Психоекологія як наука												
Тема 2. Основні положення методології психоекології		2	2			8			2			12
Тема 3. Середовище як категорія психоекології		2				8		2				12
Тема 4. Психологія життєвого середовища		2	2			8						12
Тема 5. Психологія навколишнього середовища		2	2			8						12
Разом за Розділом 1		12	6			40		4	2			60
<b>Розділ 2/Модуль 2. Свідомість як основна категорія психоекології</b>												
Тема 6. Психоекологічна свідомість		2	2			8		2				12
Тема 7. Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини		2	2			8						14
Тема 8. Психологічні особливості буденної екологічної свідомості		2	2			9						12
Тема 9. Психологічні механізми адаптації до екстремально змінених умов існування		4	2			9		2				14
Тема 10. Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості		2	2			9			2			12
Тема 11. Еколого-		2	2			8						14

психологічна експертиза												
Разом за Розділом 2		14	12			51		4	2			78
<b>Усього годин</b>		26	18			91		8	4			138
<b>ІНДЗ</b>												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
<b>Усього годин</b>		26	18			91		8	4			138

#### 4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

##### 4.1. Теми лекційних занять

##### 4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психоекологія як наука	4
2	Основні положення методології психоекології	2
3	Середовище як категорія психоекології	2
4	Психологія життєвого середовища	2
5	Психологія навколишнього середовища	2
6	Психоекологічна свідомість	2
7	Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини	2
8	Психологічні особливості буденної екологічної свідомості	2
9	Психологічні механізми адаптації до екстремально змінених умов існування	4
10	Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості	2
11	Психоекологічна свідомість	2
	Разом	26

##### 4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психоекологія як наука	2
2	Середовище як категорія психоекології	2
3	Психоекологічна свідомість	2
4	Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості	2
	Разом	8

##### 4.2. Теми семінарських (практичних) занять

##### 4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------



1	Основні положення методології психоекології	2
2	Психологія життєвого середовища	2
3	Психологія навколишнього середовища	2
4	Психоекологічна свідомість	2
5	Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини	2
6	Психологічні особливості буденної екологічної свідомості	2
7	Психологічні механізми адаптації до екстремально змінених умов існування	2
8	Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості	2
9	Еколого-психологічна експертиза	2
	Разом	18

#### 4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні положення методології психоекології	2
2	Механізми саморегуляції та етапи адаптації екологічної свідомості	2
	Разом	4

#### 4.4. Завдання для самостійної роботи

##### 4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст психоекології людини	8
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	8
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	8
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	8
5	Психоекологія як наука	8
6	Основні положення методології психоекології	8
7	Середовище як категорія психоекології	8
8	Психологія життєвого середовища	9
9	Психологія навколишнього середовища	9
10	Психоекологічна свідомість	9
11	Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини	8
	Разом	91

##### 4.4.2 заочна форма навчання

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		ГОДИН
1	Зміст психоекології людини	12
2	Психоекологія організації та життєвого середовища	12
3	Змінені стани свідомості. Трансперсональна психоекологія	12
4	Концепція гармонійного здоров'я людини	12
5	Психоекологія як наука	12
6	Основні положення методології психоекології	12
7	Середовище як категорія психоекології	14
8	Психологія життєвого середовища	12
9	Психологія навколишнього середовища	14
10	Психоекологічна свідомість	12
11	Прояви екологічної свідомості у поведінці та діяльності людини	14
	Разом	138

#### 4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Психоекологія» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, ігрові вправи, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

#### **4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів**

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Психоекологія» є:

- залік;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- реферати, інформаційні повідомлення, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

У процесі оволодіння дисципліною «Психоекологія» використовуються усний і письмовий методи контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

**Поточний контроль.** *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

*Об'єктами поточного контролю знань студента* є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

**Підсумковий контроль.** *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

#### **4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:**

1. Об'єкт і предмет та завдання екологічної психології.
2. Основні поняття екологічної психології.
3. Історія становлення і розвитку екологічної психології.
4. Методологічні підходи до вивчення екологічної психології. Методи дослідження екологічної психології.
5. Вчення В.І. Вернадського про біосферу і ноосферу.
6. Концепція життєвого простору, теорія поля К Левіна.

7. Теорії «персонального простору» Е.Холла, Р.Соммера.
8. Психологія екологічної свідомості.
9. Психологія взаємодії з оточуючим середовищем.
10. Екстремальна та урбаністична психологія.
11. Психологія природоохоронної діяльності та екологічного просвітництва.
12. Психологія глобальних змін і стійкого розвитку.
13. Середовище як джерело інформації. Визначення меж навколишнього середовища. Методи пізнання і сприйняття середовища.
14. Класифікація екологічних факторів, що впливають на психіку людини.
15. Дія факторів середовища на людину: зорові, слухові, нюхові, вібраційні.
16. Індивідуальне сприймання негативних факторів середовища.
17. Вплив екологічного чинника на етнопсихологію українців.
18. Вплив людини на середовище: на географічний стан землі, на атмосферу, літосферу, ґрунти, флору і фауну, на мікроорганізми.
19. Природокористування та природоохоронна діяльність.
20. Особистість в екологічній системі.
21. Автентичність як чинник благополуччя особистості.
22. Екологічний зміст територіальної поведінки людини.
23. Екопідхід до вивчення взаємодії між неконгруентними системами «сімя – школа».
24. Формування екологічно-орієнтованого способу життя в локальних спільнотах.
25. Соціальні мережі і самовідчуження особистості.
26. Сучасне мас-медійне середовище як вектор екологізації.
27. Задоволеність життям та рівень психологічного благополуччя сучасної молоді.
28. Екологічна свідомість та її сутність. Історичний розвиток форм свідомості.
29. Компоненти екологічної свідомості: екологічна увага, екологічна пам'ять.
30. Типи екологічної свідомості: антропоцентричний, природоцентричний, екоцентричний.
31. Екологічні установки та екологічна поведінка.
32. Екологічна криза та катастрофа.
33. Проблеми суспільства як результат екологічних катастроф: паніка, чутки, адаптація.
34. Вивчення «Я-відношення» екологічної свідомості.
35. Складові психічної саморегуляції в процесах адаптації.
36. Особливості стресу і дистресу в умовах адаптації.

37. Поняття психологічної адаптації в ситуації життєвої кризи та екстремальності.
38. Екопсихологічний негативізм в адаптації до екстремально зміненого життєвого середовища.
39. Екопсихологічний інфантилізм в адаптації до кризово змінених умов існування.
40. Екопсихологічна дефнесія (глухота) як чинник дезадаптації екологічної свідомості.

#### 4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти з заліку дисципліни «Екопсихологія»

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання									Сума		
Розділ 1				Розділ 2					Контрольна робота	Самостійна робота	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	15	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

#### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

### 5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

#### 5.1. Рекомендована література

##### Основна

1. Бацилева О. В., Пузь І. В. Прикладні аспекти психології: екологічна психологія. Навч. посібник. Вінниця, 2019. 195 с.
2. Екологічна психологія. Хрестоматія / за ред. Ю.М. Швалба – К. “Сталкер”: 2006. – 360 с.
3. Львовичина А. М. Основи екологічної психології: навч. посібник. К.: МАУКП, 2004. 136 с.

4. Львовочкіна А.М. Психологічні засади формування еколого-орієнтованої свідомості: монографія – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011.–422 с.
5. Скребець В. О., Шлімакова І. І. Екологічна психологія: підручник. К.: Видавничий дім «Слово», 2014. - 456 с.
6. Литвин-Кіндратюк С.Д. Екологічна психологія. Текст лекцій: навчальний посібник. Івано-Франківськ, Плай. 2023. 136 с.
7. Lobo L., Heras-Escribano M., Travieso D/ the history and philosophy of Ecological Psychology. 2018.

#### **Допоміжна**

1. Білявський Г.О., Бутченко Л.І. Основи екології: теорія та практикум: Навчальний посібник – К.: Лібра, 2004. – 368 с.
2. Еколого-психологічні чинники сучасного способу життя. Колективна монографія / за наук. ред. Ю. М. Швалба. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 370 с.
3. Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства: колективна монографія / за ред. Ю.М. Швалба – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 208 с.
4. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: Науково-методичні рекомендації / за загальною ред. Ю.М. Швалба – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 98 с.
5. Рудоміно-Дусятська О.В. Екологічна психологія. Навчальний посібник. К. : Інститут післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2001. – 71 с.
6. Психологічні наслідки Чорнобиля. Соціальна допомога потерпілим. Зб. наук. пр. Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України; За наук. ред. С.Г. Москвичова. – К.-Сан-Франциско : Light Press , 2005. – 240 с.
9. Сучасні проблеми екологічної психології: соціальні та особистісні ресурси створення благополучного локального середовища: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2020 року, он-лайн) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2020. – 141 с
10. Сучасні проблеми екологічної психології: Психологічний зміст екосоціальних катастроф : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (14 – 15 травня 2021 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : Інститут психології імені Г.С.Костюка, 2021. – 89 с

### **5.3. Інформаційні ресурси**

(перелік інформаційних ресурсів)

1. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум» <http://www.auditorium.ru>
2. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету - <http://www.iu.ru/biblio>
3. Відкрита електронна бібліотека - <http://orel.rsl.ru>
4. Український освітній портал для студентства - [www.students.net.ua](http://www.students.net.ua)
5. Українська система дистанційного навчання - [www.osvita.org.ua](http://www.osvita.org.ua)
6. [www.students.net.ua](http://www.students.net.ua) – український освітній портал для студентства
7. [www.nbuiv.go.ua](http://www.nbuiv.go.ua) – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.

8. Лабораторія екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка <http://psychology-naes-ua.institute/info/139/>

## **6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотериторіальному державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

### ***Примітки:***

- 1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.*
- 2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
- 3. Формат бланка – А4 (210×297 мм).*